

Rapport 2014:4

Finansieringen av Kommunernas socialtjänst

Provberäkningar av Nyckelmodellen

De senaste rapporterna från ÅSUB

- 2012:1 Konjunkturläget våren 2012
- 2012:2 Arbetsmarknadsbarometern 2012
- 2012:3 Utvärderarnas rapport 2011. Landsbygdsutvecklingsprogram för landskapet Åland perioden 2007-2013
- 2012:4 Frivilligarbetet inom det åländska föreningslivet -samhällsekonomiska och kvalitativa effekter
- 2012:5 Ekonomisk översikt för den kommunala sektorn. Hösten 2012
- 2012:6 Små företags kapitalförsörjning på Åland. Behövs offentligt riskkapital?
- 2012:7 Uppföljning av landskapsandelsreformen 2008
- 2012:8 Medborgarundersökning: Mariehamn 2012
- 2013:1 Konjunkturläget våren 2013
- 2013:2 Utvärderarnas rapport 2012. Landsbygdsutvecklingsprogram för landskapet Åland perioden 2007-2013
- 2013:3 Arbetsmarknadsbarometern 2013
- 2013:4 Utbildningsbehov och arbetsmarknad 2025
- 2014:1 Turismens samhällsekonomiska betydelse för Åland 2013
- 2014:2 Konjunkturläget våren 2014
- 2014:3 Utvärderarnas årsrapport 2013. Ålands Landsbygdsutvecklingsprogram för perioden 2007-2013.

Förord

Sedan 2011 har det inom Landskapsregeringen och dess centralförvaltning pågått ett intensivt arbete med att bereda en reform av ansvaret för - och finansieringen av - kommunernas sociala service till sina medborgare. Flera arbetsgrupper har tillsatts och också arbetat fram olika förslag för en samordning av den här delen av den kommunala verksamheten.

I början av innevarande år fick ÅSUB Landskapsregeringens uppdrag att göra vissa uppföljningsanalyser och databearbetningar i anslutning till utformningen och finansieringen av den nya socialtjänstemyndighet, Kommunernas socialtjänst (KST), som man på basen av beredningsarbetet hade beslutat sig för att gå in för. Uppdraget var avgränsat till de finansiella förutsättningarna för den föreslagna nya myndigheten, och omfattade alltså inte övriga delar av verksamheten inom den sociala sektorn.

I denna rapport redovisas de viktigaste resultaten från ÅSUBs analys av olika finansieringsmodeller för den föreslagna nya myndigheten. Dess syfte är att fungera som underlag för regeringens fortsatta arbete med att bereda och sjösätta den kommande KST-reformen. I rapporten presenteras de finansiella förutsättningarna för den av uppdragsgivaren valda KST-modellen. Vissa jämförelser görs också med andra varianter av modellen som framkommit under beredningsprocessen. Det bör här observeras att samtliga ÅSUBs kalkyler utgår från nu gällande landskapsandelssystem, ett finansiellt transfereringssystem mellan Landskapsregeringen och den kommunala sektorn som inom kort kommer att utvärderas och reformeras.

Det är också viktigt att framhålla att de modeller för KST som analyseras och jämförs i rapporten inte är föreslagna av ÅSUB. Det politiska ansvaret för och besluten bakom dessa ligger helt och hållet hos uppdragsgivaren.

ÅSUBs arbetet har följts och stötts av en informell referensgrupp bestående av tjänstemän från finansavdelningen (Conny Nyholm, Runa Tufvesson och Robert Lindblom) samt en utomstående konsult (Robert Lindfors). Ett särskilt tack riktas till deltagarna i den gruppen.

ÅSUBs forskningschef Katarina Fellman har ansvarat för och genomfört arbetet med framtagning av datunderlag, finansiella kalkyler och provberäkningar av de olika KST-modellerna. Fellman är också författaren till föreliggande rapport.

Mariehamn i juni 2014

Bjarne Lindström
Direktör

Innehåll

Förord	5
Innehåll	5
Figurförteckning	6
Tabellförteckning.....	7
1. Sammanfattning	9
2. Syfte och upplägg av analysen	11
2.1 Uppdraget.....	11
2.2 Bakgrund och underlag för rapporten.....	11
2.3 Syfte	14
2.4 Finansieringsmodellerna i rapporten.....	14
3. Kostnaderna för KST	16
3.1 Nettodriftskostnaderna för verksamheterna idag.....	16
3.2 Nyckelmodellen – uppdragsgivarens förslag till fördelningsgrund	20
3.3 Beräknat utfall för Nyckelmodellen.....	22
4. Landskapsandelarna och egenandelar per kommun	25
5. Beräknade landskapsandelar för 2015	32
6. Exempel på övergångssystem.....	34
7. Några avslutande reflektioner	36
Referenser.....	38
Tabellbilaga	39

Figurförteckning

Figur 1. Kommunernas socialtjänsts andel av kommunernas nettodriftskostnader 2012, 1 000 euro.....	17
Figur 2. Nettodriftskostnader för hela socialvården åren 2010-2012, euro per invånare	17
Figur 3. Nettodriftskostnader per kommun för barnskydd, missbrukarvård, specialomsorg, handikappservice samt "övrig socialvård" 2010-2012, euro per invånare	19
Figur 4. Kalkylerade nettodriftskostnaderna per invånare för Nyckelmodellen och Solidariska modellen jämfört med dagens utfall 2010-2012, euro	24
Figur 5. Kalkyl över egenandelen av finansieringen av KST när landskapsandelarna beaktats 2010-2012, euro per invånare	28
Figur 6. Jämförelse av de kalkylerade egenandelarna för Nyckelmodellen med den Solidariska modellen och dagens modell, medeltal för 2010-2012, euro per invånare.....	29
Figur 7. Jämförelse av totala kalkylerade egenandelar enligt Nyckelmodellen och dagens utfall för den sociala sektorn som helhet 2010-2012, euro	30

Tabellförteckning

Tabell 1. Nettodriftskostnader för barnskydd, missbrukarvård, specialomsorg, handikappservice samt "övrig socialvård" 2010-2012, 1 000 euro	18
Tabell 2. Nettodriftskostnader per delsektor för barnskydd, missbrukarvård, specialomsorg, handikappservice och "övrig socialvård" 2012, 1 000 euro	20
Tabell 3. Kalkyl över fördelningen av nettodriftskostnaderna mellan kommunerna enligt Nyckelmodellen 2012, 1 000 euro.....	23
Tabell 4. Landskapsandelar för hela socialvården, allmänna landskapsandelar och finansieringsunderstöd 2010-2012, euro	25
Tabell 5. Förslagen landskapsandelsskala efter bosättningsstrukturgrupp.....	26
Tabell 6. Kalkylerade nettodriftskostnader och landskapsandelar för Nyckelmodellen 2010-2012, euro	27
Tabell 7. Kalkyl över fördelningen av nettodriftskostnaderna mellan kommunerna enligt Nyckelmodellen för 2015, 1 000 euro	32
Tabell 8. Kalkylerade landskapsandelar och egenandelar för Nyckelmodellen 2015, 1 000 euro.....	33
Tabell 9. Exempel på utfall för provräkningsåren samt för ett fyraårigt övergångssystem 2016-2017, euro	35
Tabell 10. Nettodriftskostnader per delsektor för barnskydd, missbrukarvård, specialomsorg, handikappservice och "övrig socialvård" 2010, 1 000 euro	39
Tabell 11. Nettodriftskostnader per delsektor för barnskydd, missbrukarvård, specialomsorg, handikappservice och "övrig socialvård" 2011, 1 000 euro	39
Tabell 12. Sammanställning av nyckelkoefficienterna för Nyckelmodellen 2010-2012	40
Tabell 13. Kalkyl över fördelningen av nettodriftskostnaderna mellan kommunerna enligt Nyckelmodellen 2010, 1 000 euro.....	41
Tabell 14. Kalkyl över fördelningen av nettodriftskostnaderna mellan kommunerna enligt Nyckelmodellen 2011, 1 000 euro.....	41
Tabell 15. Kalkylerade egenandelar och egenandelar per invånare för Nyckelmodellen 2010-2012, euro	42

1. Sammanfattning

I februari i år fick ÅSUB i uppdrag av landskapsregeringen att göra uppföljningsanalyser i anslutning till färdigställandet av förslaget om Kommunernas socialtjänst (KST). Uppdraget omfattade bland annat att analysera kompletterande modeller för hur den solidariska kostnadsfördelningen kan förverkligas och för hur landskapsandelssystemet kan anpassas till finansieringsmodellerna. Dessutom skulle ÅSUB ta fram exempel på hur ett övergångssystem till den nya finansieringsmodellen kan utformas.

Uppdragsgivaren har gått in för att föreslå den så kallade Nyckelmodellen som finansieringslösning för Kommunernas socialtjänst. Modellen har kvar den solidariska fördelningen som grundar sig på invånartal och skattekraft, där invånartalet avspeglar det långsiktiga servicebehovet och skattekraften speglar betalningsförmågan. Därtill används nyckelfaktorer som ett komplement till invånartalet för att spegla behovet av tjänsterna per kommun.

Fyra olika nyckelfaktorer tillämpas i modellen, en handikapp-, en barnskydds-, en arbetslöshets- samt en utkomststödscoefficient. I modellen har hälften av nettokostnaderna viktats enligt den solidariska finansieringsprincipen och hälften av kostnaderna efter koefficienterna. Det innebär att befolkningsmässigt större kommuner, kommuner med högre skattekraft än genomsnittet samt kommuner som har högre vikt enligt nyckelfaktorerna får en lite högre finansieringsandel för den nya organisationen.

De totala nettodriftskostnaderna för de verksamheter som föreslås ingå i kommunernas socialtjänst uppgick år 2012 till 19,4 miljoner euro och motsvarar runt 15 procent av nettodriftskostnaderna för kommunerna. För år 2015 har kostnaderna beräknats uppgå till runt 21 miljoner euro.

Landskapsandelarna fastställs efter att nettodriftskostnaderna fördelats mellan kommunerna. Landskapsandelarna för kommunerna sammantaget skulle enligt modellen uppgå till cirka 5,9 miljoner euro på 2012 års kostnadsnivå, vilket motsvarar drygt 30 procent av nettodriftskostnaderna. Förslaget för landskapsandelar till Kommunernas socialtjänst omfattar en ny bosättningsstrukturgrupp som har kallats ytterskärgårdskommun. Till dessa kommuner räknas Brändö, Kumlinge, Kökar och Sottunga.

När landskapsandelarna dragits ifrån respektive kommuns finansieringsandel får man den så kallade egenandelen per kommun, alltså varje kommuns egentliga betalningsandel. Sammanlagt uppgick kommunernas egenandelar till cirka 13,5 miljoner euro för 2012. Egenandelarna varierar enligt provräkningsåren från 244 euro per invånare för den kommun som har den lägsta andelen till 617 euro för den kommun som står för den högsta egenandelen per invånare. Idag ligger

egenandelarna för kommunerna i spannet 0 till 833 euro per invånare.

I samråd med uppdragsgivaren föreslås ett exempel på övergångsperiod som omfattar fyra år. Det första året utjämnas utfallet med i genomsnitt ungefär 75 procent, det andra året med i genomsnitt 50 procent och det tredje året på motsvarande sätt i genomsnitt med 25 procent av det samlade utfallet för provräkningsåren. Det innebär att de ekonomiska effekterna av reformen märks fullt ut först 2019.

I reformen med samordning av de sociala tjänsterna har skäl som likvärdig service, samlad kompetens och ökad specialisering inom personalen, större integritet och stärkt anonymitet framhållits. Reformen kommer enligt förslaget att innebära att de ekonomiska skillnaderna mellan kommunerna minskar inom det aktuella uppgiftsområdet. Likaså kommer variationerna mellan de enskilda åren att minska, liksom skillnaden i förutsättningar att erbjuda service. Det sistnämnda hör till reformens kärna och för med sig även att finansieringsansvaret jämnas ut. De ekonomiska förutsättningarna för kommunerna blir stabilare.

En svårighet vid utformningen av finansieringsmodell och landskapskapsandelssystem för Kommunernas socialtjänst är att det landskapskapsandelssystem som tillämpas idag med stor tydlighet är utformat som en helhet. När en avgränsad del av servicen skärs ut påverkas helheten.

Utvecklingsarbetet inom området sker nu stegvis. En fördel med angreppssättet är att landskapsregeringen kort efter att reformen med Kommunernas socialtjänst beretts kommer att ta ett helhetsgrepp på landskapsandelssystemet. Översynen av landskapsandelarna ger också möjligheter att justera eventuella oförutsägbara effekter av att endast en del av en sektor hanteras i den här första delen av reformpaketet.

Eftersom ramen för Kommunernas socialtjänst ekonomiskt sett utgör en mindre del av den sociala sektorn är effekterna relativt begränsade. Variationerna i efterfrågan och utgiftsnivå mellan åren inom en kommun är ofta större än utfallet från den här reformen. Att ett övergångssystem därtill föreslås dämpar effekterna och ger förutsättningar som är mer förutsägbara.

Om den översyn av landskapsandelssystemet som nu är aktuell medför justeringar i systemet, kommer de förändringarna att genomföras de närmste åren och således hinna träda i kraft före övergångsperioden för den här reformen är till ända.

2. Syfte och upplägg av analysen

2.1 Uppdraget

ÅSUB fick i februari 2014 i uppdrag av landskapsregeringen att göra uppföljningsanalyser och databearbetningar i anslutning till färdigställandet av förslaget till inrättandet av en gemensam kommunal socialservice, Kommunernas socialtjänst (KST). Konkret omfattade ÅSUBs uppdrag följande delar:

- att delta i referensgruppen för samhällsservicereformen
- att presentera kompletterande modeller för hur den solidariska kostnadsfördelningen kan förverkligas
- att presentera kompletterande modeller för hur landskapsandelssystemet kan anpassas till finansieringsmodellerna
- presentera exempel på hur ett övergångssystem kan utformas och anpassas till kommande reformer av landskapsandelssystem
- presentera en kalkyl över vald landskapsandelmodell för år 2015

I ÅSUBs uppdrag har inte ingått att analysera de verksamheter inom den sociala sektorn som blir kvar på kommunerna.

Den del av uppdraget som gäller landskapsandelarna omfattar endast de verksamheter inom den sociala sektorn som är aktuella i reformen och bara de andelar som betalas för driftkostnaderna. De modeller för landskapsandelar som presenteras kan tillämpas på Kommunernas socialtjänst även om budgetomslutningen skulle avvika mot de nettodriftskostnader som presenteras här.

Enligt kontraktet ska slutresultatet för den del av uppdraget som gäller Kommunernas Socialtjänst vara slutfört till den 13 juni.

2.2 Bakgrund och underlag för rapporten

Förslaget till samordning av delar av kommunernas sociala service till en gemensam organisation, Kommunernas socialtjänst, har föregåtts av en rad utredningar och initiativ inom den sociala sektorn. I september 2011 publicerades utredningen *Socialvårdens utveckling inklusive huvudmannskapet för missbrukarvården på Åland* (Lund & Lindfors). Utredningen presenterar två förslag för samordning inom den sociala sektorn, ett förslag (Ålands socialvård, ÅSV) där landskapsregeringen har det övergripande ansvaret för all socialvård förutom barnomsorgen samt ett förslag där ett kommunalförbund eller socialförbund är huvudman för motsvarande verksamheter.

Den så kallade Susannegruppen offentliggjorde i maj 2013 sin slutrapport *Samordning av social service. Tryggande av basservice inom ramen för arbetet med*

samhällsservicereformen. Rapporten föreslår att en ny myndighet, Kommunernas socialtjänst, skapas. Den nya myndigheten ska enligt förslaget ha till uppgift att sköta om all socialvård utom barnomsorgen och äldreomsorgen. Målen för samordningen är enligt rapporten att "uppnå likvärdig service oberoende av boningsort, god tillgänglighet till servicen, bästa tänkbara kompetens och kostnadseffektivitet". Enligt förslaget skulle finansieringen ske genom en solidarisk "fifty-fifty"-fördelning, där driftens nettokostnader till hälften finansieras i relation till kommunens invånartal och hälften enligt kommunens skattekraft. Tanken är att invånartalet utgör en grund för det långsiktiga behovet av organisationens tjänster medan skattekraften speglar de enskilda kommunernas betalningsförmåga. Gruppen föreslår vidare en övergångsperiod på tre till fem år för att jämna ut effekterna av den föreslagna finansieringsmodellen mellan kommunerna.

Med Susannegruppens förslag som utgångspunkt tillsattes den 15 oktober en lagberedningsgrupp för verkställande av en samordnad social service i landskapet. Lagberedningsgruppen föreslår hur en lagstiftning kan utformas samt vilka lagstiftningsåtgärder som aktualiseras inom befintlig lagstiftning. Förslaget är att samarbetsformen ska vara ett kommunalförbund och att Kommunernas socialtjänst skapas genom en ombildning av Ålands Omsorgsförbund. Lagberedningsgruppen har också presenterat en övergripande budget för Kommunernas socialtjänst samt hur verksamheterna kan överföras till den lagstadgade organisationen genom överlåtelse av rörelse.

Lagberedningsgruppen framför vid sidan av sitt uppdrag att samordningen av de sociala verksamheterna bör följas av en grundläggande översyn av landskapsandelssystemet och av en analys av de uppgifter som åläggs den kommunala sektorn genom lagstiftning.

Efter att landskapsregeringen hört Ålands kommunförbund och Mariehamns stad om det arbete som genomfördes av de olika arbetsgrupperna inom Samhällsservicereformen våren 2013 samt om landskapsregeringens meddelande till lagtinget kom flera idéer till alternativa finansieringslösningar eller versioner av lösningar fram på initiativ från kommunerna.

I det utredningsarbete som ÅSUB har gjort, före sammanställningen av provberäkningarna i den här rapporten, har de olika alternativ som framförts som förslag i utlåtandena, eller som annars framkommit i debatten granskats och presenterats för uppdragsgivaren. Dels har olika utfall för en renodlad solidarisk finansieringsmodell analyserats, dels har beräkningar för olika landskapsandelsmodeller med en sådan finansieringsmodell gjorts.

Som stöd för utredningsarbetet har uppdragsgivaren kallat en informell referensgrupp bestående av finanschef Conny Nyholm, biträdande finanschef Runa Tufvesson, budgetplanerare Robert Lindblom och konsulten Robert Lindfors. Referensgruppen har analyserat olika utfall och gjort prioriteringar under projektets gång.

ÅSUB har således som förarbete till den här rapporten räknat på de olika förslag som presenterats. De alternativ som ÅSUB gjort kalkyler på är versioner av den solidariska modellen där man lägger olika vikt på skattekraften och invånartalet, allt från att kostnadsfördelningen sker helt enligt skattekraft till att den sker helt enligt invånartal.

En modell där endast invånartalet upp till 64 år används i den solidariska fördelningsgrunden har också provräknats. Invånare 65 år och äldre skulle alltså inte vägas in i fördelningsgrunden när kostnaderna för Kommunernas socialtjänst fördelas.

För att komma vidare i beredandet av finansieringsmodellen har även framförts förslag där den solidariska modellen kompletteras med en delfinansiering, antingen enligt användning per kommun eller enligt någon annan faktor som beskriver behovet av servicen.

Vid presentation av de här kompromissförslagen för Lagberedningsgruppen framhöll gruppen några principer som vägledning om finansieringsmodellen utvecklas. Beslutanderätten om vilket slag av vård och lämplig placering av klient bör enligt gruppen finnas inom Kommunernas socialtjänst så att vårdbesluten alltid fattas på likvärdiga grunder. Vidare framhölls vikten av att klienternas anonymitet garanteras och att ingen efterreglering av avgifter sker. En efterreglering skulle öka de administrativa kostnaderna utan mervärde för klienterna. Slutligen framfördes att om en del av finansieringen av organisationen sker med direkta egenavgifter för kommunerna efter användning så bör dessa avgifter främst beröra de verksamheter där kommunerna har möjlighet att i någon mån arbeta med förebyggande verksamhet.

I en modell med arbetsnamnet *Fyrklövermodellen* prövades en fördelning där kostnaderna för barnskyddet, missbrukarvården och den övriga socialvården baseras på hur tjänsterna har använts per kommun, medan de övriga delarna av Kommunernas socialtjänst fördelas till hälften enligt invånartal och till hälften enligt skattekraft. Betalningsandelarna enligt användning fastställs som enhetspriser för olika verksamheter baserat på tidigare års verkliga kostnader. Modellen har således fyra olika grunder: invånartal, skattekraft, verkliga kostnader för tjänster och landskapsandelar.

Slutligen analyserades en modell som liknar *Fyrklövermodellen* och alltså har en solidarisk fördelningsgrund som bas. I den här sista modellen har dock olika nyckelfaktorer använts som grund för att beskriva kommunernas behov av de olika serviceformerna istället för de direkta kostnaderna. Modellen benämns i den här rapporten för *Nyckelmodellen*.

För de olika modellerna har olika angreppssätt för hur landskapsandelarna kan anpassas till utfallet prövats. Därtill har det prövats om det finns behov att komplettera finansieringsmodellen med ett högkostnadsskydd för kommunerna.

Högekostnadsskyddet skulle i så fall falla ut om någon kommun för enskilda år får kostnader utöver vissa angivna gränser. Med de modeller som granskats har högekostnadsskyddet visat sig vara överflödigt för de aktuella provåren. Inte ens med en så låg gräns som 25 procent över genomsnittskostnaden per invånare skulle ett sådant skydd ha blivit tillämbart under provåren. Slutsatsen blev därför att det särskilda stöd som kan betalas ut på ansökan och efter prövning torde vara tillräckligt för sådana sällsynta förhållanden.

I beräkningarna har genomgående åren 2010-2012 använts som provberäkningsår. Handikappservicelagen genomgick en större förändring i september 2010. Även inom barnskyddet har det skett större förändringar i lagstiftningen och i tillämpningen av lagstiftningen under åren 2009-2010. Därför det inte har varit relevant att göra provberäkningar längre bakåt i tiden. I den fortsatta beredningen av reformen är det möjligt att vid behov göra provkalkyler även för år 2013. Tillsvärdare är dock ekonomistatistiken för det året inte fullständig.

Det är också viktigt att i det här skedet framhålla att det verkliga utfallet framöver kan se annorlunda ut. Även utfallet för provåren kan komma att ändra om den fortsatta beredningen visar på behov av att göra justeringar i finansieringsmodellen eller landskapsandelssystemet.

2.3 Syfte

Den här rapporten har som syfte att fungera som underlag för landskapsregeringens fortsatta beredning av reformen. Uppdraget har som klargjorts ovan varit definierat med givna förutsättningar. Resultatet visar utfallet för de förslag som förs fram utgående från uppdragsbeskrivningen och uppdragsgivarens prioriteringar under projektet. Sammanställningen ska alltså inte tolkas som ett förslag från ÅSUB, de politiska övervägandena och besluten har lämnats till uppdragsgivaren.

Enligt landskapsregeringens budgetförslag ska en utvärdering av hela landskapsandelssystemet göras under 2014. ÅSUB har, efter diskussioner med representanter för uppdragsgivaren, gått in för att huvudsakligen basera kalkylerna av landskapsandelar för den sociala sektorn på nu gällande grundsystem. Om större förändringar i kriterier och kalkylerade grunder görs inom den här reformen kommer effekten av de förändringarna inte att vara tillgängliga innan helhetsöversynen av systemet görs.

2.4 Finansieringsmodellerna i rapporten

Uppdragsgivaren har gått in för att föreslå den så kallade Nyckelmodellen som finansieringslösning för Kommunernas socialtjänst.

I modellen används olika nyckelfaktorer som beskriver behovet av de olika tjänsterna som grund för den del av finansieringen som ska fördelas enligt

användning. De olika nyckelfaktorerna är ett komplement till invånartalet för att beskriva behovet av tjänsterna per kommun. Fyra olika nyckelfaktorer tillämpas i modellen, en handikappkoefficient, en barnskyddskoefficient, en arbetslöshetskoefficient samt en utkomststöds-koefficient. De olika koefficienternas utformning och beräkningsmodellen presenteras närmare i kapitel 3 där utfallet granskas.

I Nyckelmodellen fördelas hälften av nettokostnaderna efter de nämnda koefficienterna och hälften av kostnaderna enligt den solidariska finansieringsmodellen med invånartal och skattekraft som grund.

Landskapsandelarna fastställs efter att nettodriftskostnaderna fördelats mellan kommunerna. När landskapsandelarna dragits i från respektive kommuns finansieringsandel får man den så kallade egenandelen per kommun, alltså varje kommuns egentliga betalningsandel för Kommunernas socialtjänst.

Kalkylerna i rapporten görs alltså i två steg. Först görs en kalkyl över fördelningen av kostnaderna enligt den föreslagna Nyckelmodellen, därefter beräknas utfallet för landskapsandelarna med modellen som grund. Det är det här resultatet senare resultatet, egenandelen, som är det avgörande för kommunen. På basen av utfallet för egenandelarna presenteras också ett förslag till finansiellt övergångssystem för reformen.

I granskningen av det ekonomiska utfallet i rapporten jämförs Nyckelmodellen huvudsakligen med den rent solidariska modellen, som var utgångspunkten efter Susannegruppens rapport, samt med utfallet som det har sett ut med dagens uppgiftsfördelning.

Det bör dock redan här framhållas att provräkningarna endast gäller för tre enskilda år och att man på basen av de här åren inte kan säga något säkert om framtiden. Situationen kan relativt snabbt förändras om klientantalet och behoven förskjuts mellan kommunerna. Att göra provräkningarna för flera år bakåt i tiden har inte heller varit relevant eftersom lagstiftningen om bland annat handikappservicen ändrade så genomgripande i september 2010.

3. Kostnaderna för KST

3.1 Nettodriftskostnaderna för verksamheterna idag

Inledningsvis sammanfattas kommunernas nettodriftskostnader för de verksamheter som landskapsregeringen föreslagit att ska ingå i Kommunernas socialtjänst samt nettodriftskostnaderna för den sociala sektorn som helhet i dagsläget. Eftersom förslaget om Kommunernas socialtjänst bryter ut en del av verksamheterna och kostnaderna från primärkommunerna samt även påverkar landskapsandelssystemet så bör också effekterna av förändringen inom den sociala sektorn som helhet analyseras. I enlighet med uppdraget begränsas den analysen till effekten av landskapsandelarna.

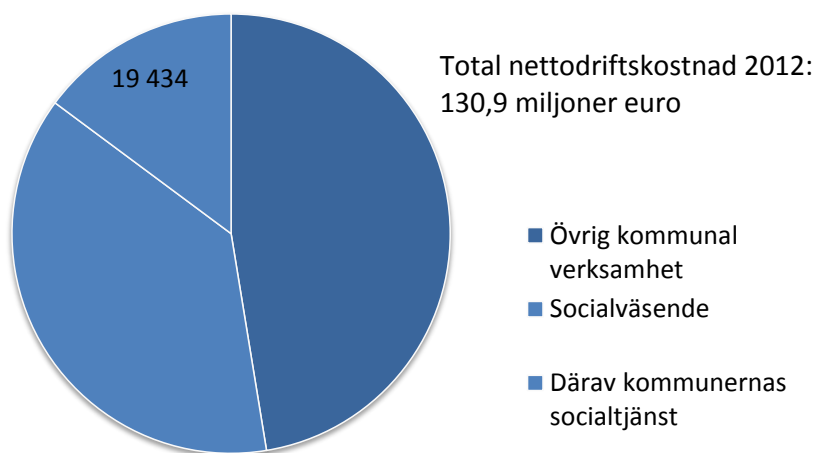
Utredningen grundar sig på ÅSUBs officiella statistik över kommunernas ekonomi och verksamhet för åren 2010-2012. Med nettodriftskostnader avses kostnader för driften när driftsinkomster såsom avgifter och hyresintäkter beaktats. Nettodriftskostnaderna täcks sedan i huvudsak av landskapsandelar och skatteintäkter.

Kommunernas socialtjänst föreslås enligt landskapsregeringen omfatta specialomsorgen, handikappservicen, barnskyddet, missbrukarvården samt den så kallade övriga socialvården. Till den övriga socialvården räknas enligt den här definitionen till exempel utkomststödet och utgifter i anknytning till stödet, frivilliga bidrag för behandling av vissa sjukdomar, boendeservice för personer med psykiska problem som inte kan hänföras till den specialiserade sjukvården (t ex Stiftelsen Hemmet) och socialvård som inte kan hänföras till andra uppgifter.

Till den del kostnaderna för hemtjänst och för annan service för äldre och handikappade inte har fördelats mellan äldre och handikappade i statistiken har kostnaderna i den här sammanställningen delats upp efter klientantal. Det här är verksamheter som i den operativa verksamheten i kommunerna ofta är nära integrerade oberoende av de skilda målgrupperna. Även kostnaderna för social förvaltning har fördelats med hjälp av en schablon, i det fallet med andelen av de totala kostnaderna som grund.

Reformförslaget inbegriper betydelsefulla delar inom den sociala sektorn. För att ge en uppfattning om den ekonomiska omfattningen av reformförslaget presenteras nedan en samlad bild av kommunernas nettodriftskostnader år 2012, det senaste året för vilket samtliga kommuners bokslut fastställts.

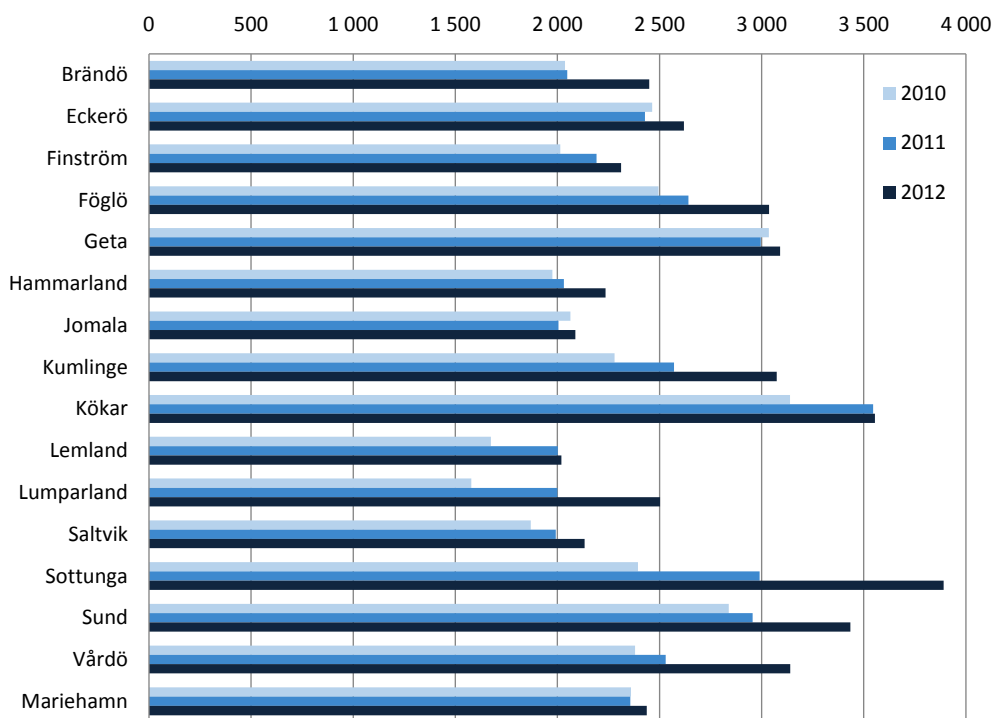
Figur 1. Kommunernas socialtjänsts andel av kommunernas nettodrifstkostnader 2012, 1 000 euro.

De totala nettodrifstkostnaderna för den sociala sektorn var 68,8 miljoner euro år 2012 (64,5 miljoner euro 2011). För de enskilda uppgiftsklasserna är kostnaderna högst för barnomsorg i daghem, vård på åldringshem samt för annan service för äldre och handikappade, dit bland annat serviceboende hör.

Nettodrifstkostnaderna per invånare och kommun presenteras i följande diagram. Av diagrammet framgår att skillnaderna mellan kommunerna är relativt stora.

Figur 2. Nettodrifstkostnader för hela socialvården åren 2010-2012, euro per invånare

De högsta kostnaderna per invånare år 2012 hade Sottunga, Kökar, Sund, Vårdö och Geta. Särskilt skärgårdskommunerna har en hög äldrekvote bland befolkningen. Diagrammet tydliggör också att kostnaderna kan variera ganska mycket mellan åren i de minsta kommunerna, vilket Sottunga, Sund, Kumlinge och Lumparland är exempel på. Enskilda klienter och familjer som flyttar kan ge betydande utfall i små kommuner.

De totala kostnaderna för de delar av socialväsendet som föreslås ingå i Kommunernas socialtjänst beräknas ha uppgått till cirka 19,4 miljoner euro år 2012. Det bör dock igen betonas att kostnaderna för exempelvis hemtjänsten, övrig service för handikappade samt den sociala förvaltningen har kalkylerats med hjälp av schabloner.

Tabell 1. Nettodriftskostnader för barnskydd, missbrukarvård, specialomsorg, handikappservice samt "övrig socialvård" 2010-2012, 1 000 euro

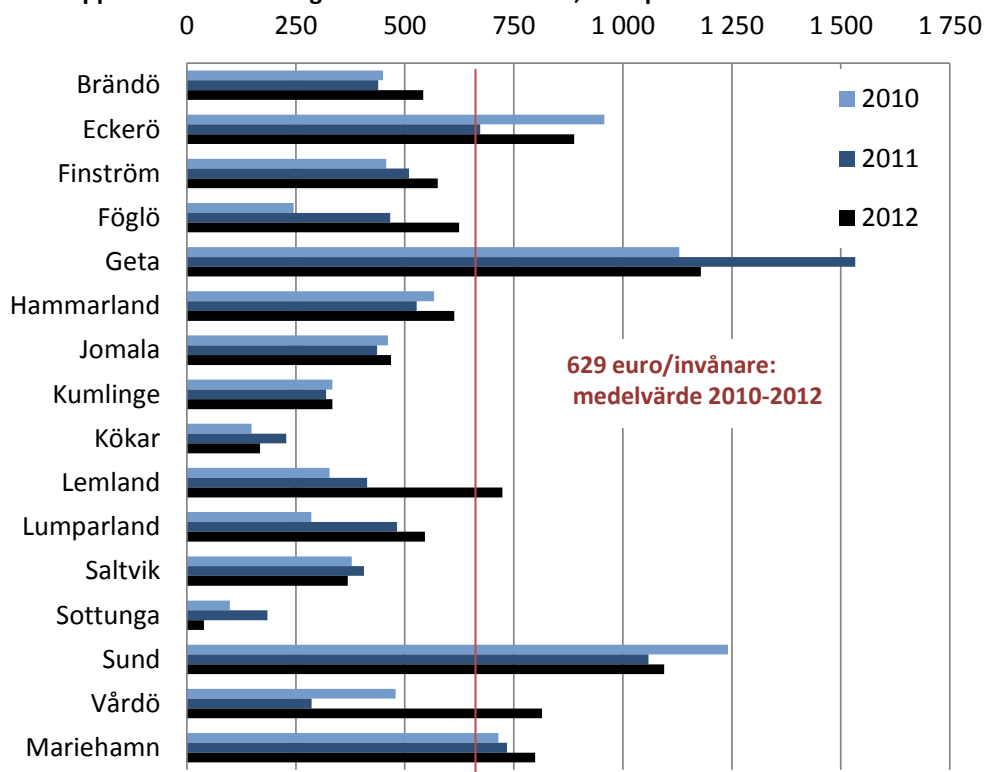
	2010	2011	2012
Barnskydd	2 928	3 104	3 374
Handikappservice	3 461	3 606	4 115
Specialomsorgen	6 824	7 202	8 464
Missbrukarvård	749	619	579
"Övrig socialvård"	2 052	1 933	2 148
Andel av social förvaltning	719	752	754
Kostnader totalt	16 733	17 216	19 434

Av de fem egentliga delsektorerna har specialomsorgen haft de högsta nettodriftskostnaderna under perioden. Kostnaderna inom handikappservicen har vuxit snabbt. Det bör dock framhållas att år 2011 var det första året som handikappservicelagen var i kraft hela året och att det därför kan förväntas att det tar en tid innan de olika serviceformerna och nivåerna som regleras i lagen finner sina former.

Följande diagram belyser nettodriftskostnaderna för de här verksamheterna per kommun under perioden 2010-2012. Uppgifterna presenteras per invånare för att underlätta jämförelsen mellan kommunerna. De mörkaste staplarna visar kostnaderna för år 2012.

Om utgifterna för de här verksamheterna var helt jämt fördelade på alla invånare på Åland skulle nettokostnaden per invånare uppgått till i storleksordningen 682 euro per person år 2012 (607 euro för år 2011 och 597 euro 2010).

Figur 3. Nettodriftskostnader per kommun för barnskydd, missbrukarvård, specialomsorg, handikappservice samt "övrig socialvård" 2010-2012, euro per invånare

Det kan dock åter betonas att grafen bara beskriver kostnadsläget under tre enskilda år och behoven kan förändras snabbt inom de här verksamheterna, vilket staplarna i diagrammet även visar. I några kommuner som i Sottunga och Geta, har kostnaderna sjunkit från år 2011 till år 2012. I andra kommuner som till exempel Föglö, Lemland och Vårdö har kostnaderna ökat relativt snabbt samma år. I Sottunga och Kökar har verksamhetsvolymen och kostnaderna därmed varit väldigt låg under perioden. Där har det inom ett flertal av de aktuella områdena inte funnits utgifter under de här tre åren. Diagrammet berättar dock inte något om kostnadsutfallet i framtiden.

I följande tabell presenteras hur de här kostnaderna fördelar sig mellan de olika uppgiftsområdena per kommun för år 2012. Som framgår av tabellen finns det mindre kommuner som år 2012 inte hade några kostnader alls för exempelvis specialomsorgen och barnskyddet. Motsvarande tabeller för 2010 och 2011 finns i rapportens tabellbilaga, *Tabell 11 och Tabell 12*.

Tabell 2. Nettodriftskostnader per delsektor för barnskydd, missbrukarvård, specialomsorg, handikappservice och "övrig socialvård" 2012, 1 000 euro

	Barnskydd	Handikapp service	Specialom sorgen	Missbrukar- vård	"Övrig socialvård"	Kalk. andel av social förvaltn.	Kostnader totalt enl dagens modell
Brändö	11	11	125	3	96	12	258
Eckerö	35	132	581	18	62	25	853
Finström	126	348	696	41	180	66	1 457
Föglö	184	15	107	14	27	14	361
Geta	82	134	334	3	19	12	584
Hammarland	118	284	369	15	107	40	933
Jomala	423	488	725	139	152	113	2 040
Kumlinge	4	3	94	1	2	9	113
Kökar	0	29	0	4	2	7	41
Lemland	431	423	311	27	120	51	1 362
Lumparland	4	22	0	7	171	10	214
Saltvik	100	98	347	23	58	47	674
Sottunga	0	1	0	0	0	3	4
Sund	419	499	170	3	15	27	1 133
Vårdö	5	118	204	1	5	11	344
Mariehamn	1 432	1 513	4 401	280	1 132	306	9 063
Alla kommuner	3 374	4 115	8 464	579	2 148	754	19 434

3.2 Nyckelmodellen – uppdragsgivarens förslag till fördelningsgrund

Enligt grundförslaget till samordning inom den sociala sektorn skulle Kommunernas socialtjänst finansieras enligt en solidarisk modell, det vill säga alla kommuner delar enligt det förslaget på kostnaderna för verksamheten oberoende av hur mycket den enskilda kommunen har använt de tjänster som finns. I förslaget från Susannegruppen framfördes att den solidariska modellen skulle baseras på dels kommunens invånartal och dels kommunens skattekraft. Invånartalet ger en grund för den långsiktiga efterfrågan på organisationens tjänster medan skattekraften är en indikator på kommunens relativa betalningsförmåga. Susannegruppen föreslog som en möjlighet att dessa faktorer skulle ha lika stor vikt vardera vid fastställandet av de enskilda kommunernas finansieringsandelar.

Efter analys av den solidariska modellens utfall har landskapsregeringen önskat att vidareutveckling av finansieringsmodellen. För det fortsatta utredningsarbetet angavs som direktiv att den solidariska kostnadsfördelningen ska finnas kvar som grund i finansieringen.

Efter den utredningsprocess som sammanfattades i kapitel 2 har uppdragsgivaren gått in för att föreslå en finansieringsmodell som i den här rapporten kallas

Nyckelmodellen. I det här kapitlet presenteras utfallet av provräkningarna av modellen och jämförs med den rena solidariska modellen, här helt enkelt benämnd Solidariska modellen, samt med utfallet för dagens situation.

Nyckelmodellen innebär att nettodriftskostnaderna för Kommunernas socialtjänst fördelas i två steg. Först fördelas kostnaderna enligt den Solidariska modellen, det vill säga 50 procent efter invånartal och 50 procent efter skattekraft. För hälften av nettodriftskostnaderna är det fördelningsgrunden. Den andra hälften av nettodriftskostnaderna viktas därefter på basen av fyra olika nyckelfaktorer som antas beskriva behovet av de tjänster som Kommunernas socialtjänst erbjuder. De här faktorerna kompletterar alltså invånartalet som grund för att beskriva den långsiktiga efterfrågan på tjänsterna.

De nyckelfaktorer som används är en *arbetslöshetskoefficient*, en *barnskyddskoefficient*, en *handikappkoefficient* samt en *utkomststödkoefficient*. Koefficienterna beräknas på basen av antal personer/klienter eller hushåll som får stöd eller hör till en viss klientgrupp¹ i varje kommun i förhållande till det totala antalet invånare eller hushåll i kommunen. Respektive koefficient fastställs sedan som kommunens relationstal i förhållande till hela Ålands motsvarande relationstal. Vid fördelningen av den andra hälften av nettodriftskostnaderna för Kommunernas socialtjänst viktas respektive kommuns andel med ett vägt medelvärde för de fyra koefficienterna.² Att medelvärdet är vägt innebär att volymen i den verksamhet som koefficienten beskriver beaktas vid beräkningen av genomsnittsvärdet för koefficienterna. Koefficienten för barnskydd har till exempel en lägre andel vid viktningen än koefficienten för handikappservicen.

Under utredningsarbetet analyserades för- och nackdelarna med en modell som har koefficienter som bas för fördelningen i jämförelse med en modell som har verkliga kostnader med i fördelningsgrunden. En modell som grundar sig på koefficienter, eller fördelningsnycklar, konstaterades vara mindre administrativt krävande, blir mer förutsägbar och ger i snitt mindre variationer mellan åren för den enskilda kommunen jämfört med om verkliga kostnader finns med i grunderna. Men den kanske tydligaste fördelen är att kopplingen mellan kostnaden och den enskilde klienten blir mindre synlig och integriteten för individen därmed större.

Vidare innebär de kalkylerade grunderna att finansieringen genomgående bygger på liknande logik med kalkylerade och mera utjämnande grunder. Att liknande grunder kan användas vid den översyn av landskapsandelssystemet som är aktuell inom kort kan också ses som en fördel.

En modell med en helt kalkylerad bas har naturligtvis även nackdelar. Det blir en viss eftersläpning i fastställelsegrunderna eftersom statistik som ligger till grund för

¹ Vid beräkningen av barnskyddskoefficienten används "antalet barn som en klientrelation inletts för" som definition på klient.

² För barnskyddsuppgifterna har information från kommunerna samlats in och sammanställts först från år 2011, så vid beräkningen av 2010 års uppgifter används endast de tre andra koefficienterna vid beräkningen av det medelvärde av koefficienterna som används vid kostnadsfördelningen.

koefficienterna måste färdigställas innan fördelningsgrunden kan fastslås. Kopplingen till den direkta serviceproduktionen i organisationen blir också mindre tydlig.

De enskilda koefficienterna för respektive kommun varierar från 0,0 till cirka 2,1 under de tre provräkningsåren. I fallet med det lägsta värdet finns inte någon klient alls för i frågavarande kommun för det enskilda verksamhetsområdet, medan det i fallet med det högsta värdet finns mer än dubbelt så många klienter som för Åland i snitt i förhållande till befolkningsunderlaget. Medelvärdet av de fyra koefficienterna varierar mellan cirka 0,5 och 1,7 under provåren. En sammanställning av koefficienterna per kommun åren 2010-2012 finns i *tabellbilagan, Tabell 12*.

I beräkningarna där kostnaderna har vägts efter skattekraft och invånartal har uppgifter för året före verksamhetsåret använts. Det här har gjorts för att så långt som möjligt anpassa modellen efter vad som är praktiskt genomförbart om kostnadsfördelningen i framtiden ska fastställas före verksamhetsåret inleds.

3.3 Beräknat utfall för Nyckelmodellen

I följande tabell sammanfattas utfallet av fördelningen av kostnaderna för verksamheterna inom kommunernas socialtjänst med Nyckelmodellen som grund. I tabellen presenteras den del av kostnaderna som finansieras enligt invånartal och skattekraft respektive den del som vägs enligt nyckelkoefficienterna skilt för sig. Det samlade utfallet för provåret framgår av de två sista kolumnerna, dels som en total per kommun, dels i euro räknat per invånare.

Av tabellen framgår att kommuner som har högre vikt enligt nyckelfaktorerna får en lite högre finansieringsandel eftersom hälften av de totala nettodriftskostnaderna påverkas av koefficienterna. Exempel på sådana kommuner är Eckerö och Mariehamn, medan exempelvis Lemland och Lumparland får en lägre andel av nettodriftskostnaderna tack vare lägre koefficienter.

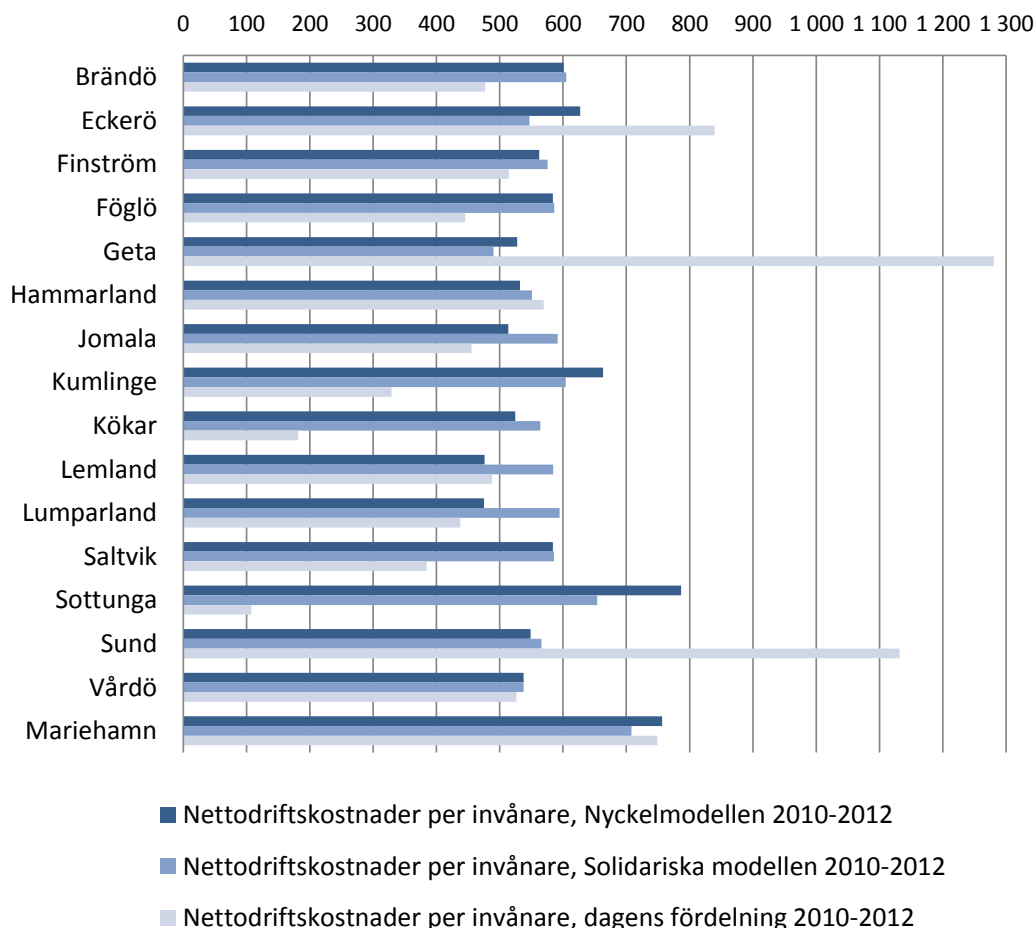
Tabell 3. Kalkyl över fördelningen av nettodriftskostnaderna mellan kommunerna enligt Nyckelmodellen 2012, 1 000 euro

	Hälften fördelas solidariskt enl 50% skattekraft/50% invånartal	Vägt medeltal av koefficienter 2012	Viktning enligt nyckelfaktorerna	Summa per kommun enl Nyckelmodellen	Nyckelmodellen per invånare, euro
Brändö	154	0,978	150	304	638
Eckerö	289	1,543	442	731	762
Finström	790	0,842	659	1 449	572
Föglö	184	1,024	186	370	640
Geta	136	0,967	130	267	539
Hammarland	465	0,947	436	900	591
Jomala	1 410	0,708	987	2 397	550
Kumlinge	113	1,013	113	226	669
Kökar	76	0,852	64	140	570
Lemland	605	0,641	384	988	525
Lumparland	130	0,540	70	199	509
Saltvik	590	1,027	600	1 190	653
Sottunga	37	1,172	43	79	786
Sund	319	0,893	282	601	581
Vårdö	130	1,136	146	275	652
Mariehamn	4 290	1,184	5 026	9 316	821
Alla kommuner	9 717		9 717	19 434	682

Hur ser då utfallet ut i jämförelse med dagsläget och hur hade utfallet blivit om den rent Solidariska modellen med fördelning helt enligt skattekraft och invånartal hade tillämpats? Av figuren nedan framgår fördelningen av nettodriftskostnaderna per invånare och kommun för provräkningsåren i genomsnitt.

Det bör betonas att fördelningen av nettodriftskostnaderna endast utgör en del av finansieringslösningen för reformen. Även landskapsandelarnas effekt ska beaktas då man analyserar de kalkylerade effekterna för respektive kommun.

Figur 4. Kalkylerade nettodrifstkostnaderna per invånare för Nyckelmodellen och Solidariska modellen jämfört med dagens utfall 2010-2012, euro

Av figuren framgår med stor tydlighet att den största förändringen som ett resultat av reformförslaget får de kommuner som har haft de högsta kostnaderna för de här verksamheterna i dag. Även för de kommuner som har haft låg efterfrågan eller annars låga kostnader för de i frågavarande uppgiftsområdena blir förändringen märkbar. För kommuner som Finström, Hammarland, Vårdö och Mariehamn har skillnaderna mellan utfallen i de olika modellerna varit små för alla tre provräkningsår.

Om man jämför Nyckelmodellen med den Solidariska modellen framträder även här mönstret som härrör från nyckelkoefficienterna, det vill säga för de kommuner där koefficienterna indikerar ett större behov av tjänsterna blir finansieringsandelen per invånare högre.

4. Landskapsandelarna och egenandelar per kommun

För att utjämna skillnaderna i förutsättningarna och kostnadsstrukturen mellan kommunerna betalar landskapsregeringen landskapsandelar till kommunerna. Inom ramen för det här uppdraget ingår att anpassa landskapsandelarna inom den sociala sektorn till den föreslagna organisationsstrukturen. Därtill finns inom ramen för dagens landskapsandelssystem möjlighet för kommuner som samarbetar att få ett samarbetsunderstöd. I följande tabell sammanfattas de olika formerna av landskapsandelar för åren 2010-2012.

Tabell 4. Landskapsandelar för hela socialvården, allmänna landskapsandelar och finansieringsunderstöd 2010-2012, euro

	2010	2011	2012
Socialvården	18 130 490	18 846 437	19 705 922
<i>däruv Specialomsorg</i>	<i>1 814 120</i>	<i>1 898 621</i>	<i>1 951 290</i>
<i>Barnskydd</i>	<i>557 620</i>	<i>612 225</i>	<i>758 400</i>
<i>Missbrukarvård</i>	<i>173 545</i>	<i>142 445</i>	<i>175 045</i>
Allmän landskapsandel, totalt	1 810 770	1 857 211	1 899 943
Skattekomplettering	1 819 350	1 930 582	1 930 004
Samarbetsunderstöd (efter prövning)	68 660	12 035	0
Totalt	21 829 270	22 646 264	23 535 868

*) I landskapets budget har under perioden funnits mera pengar reserverade för samarbetsunderstödet, 2010: c 150 000, 2011: c 170 000 euro, 2012: 370 000

Som framgår av tabellen uppgick de sociala andelarna tillsammans med de allmänna landskapsandelarna, skattekompletteringen och samarbetsunderstödet till drygt 23,5 miljoner euro år 2012. ÅSUBs uppdrag har dock begränsats till att gälla landskapsandelarna för den sociala sektorn, även om också de allmänna landskapsandelarna har en funktion i att utjämna förutsättningarna mellan kommunerna. Övergångsstadganden kan därtill användas för att dämpa effekterna för kommunerna de första åren efter reformens genomförande.

Eftersom en översyn av hela landskapsandelssystemet är aktuell inom den närmaste framtiden och reformen dessutom endast omfattar en liten del av de uppgiftsområden som landskapsandelssystemet inbegriper så föreslås inte några genomgripande förändringar för de landskapsandelar som erläggs för verksamheterna inom Kommunernas socialtjänst.

Den landskapsandelsskala som tillämpas i den här provberäkningen innebär att kommunerna får mellan 18,5 och 53,5 procent av de beräknade nettodriftskostnaderna som landskapsandel för driften. I förslaget till

landskapsandelmodell har också en ny gammal bosättningsstrukturgrupp införts, den har i den här rapporten kallats ytterskärgårdskommun. Till den här bosättningsstrukturgruppen hör kommunerna Brändö, Kumlinge Kökar och Sottunga. Dessa kommuner ligger utanför den region där daglig pendling till fasta Åland i praktiken är möjlig.

Landskapsandelsprocenten är enligt den föreslagna skalan 4,0 procentenheter högre än i den idag tillämpade skalan för samtliga kommuner förutom för ytterskärgårdskommunerna för vilka skalan är 8,0 procentenheter högre än idag, se tabellen nedan.

Tabell 5. Föreslagen landskapsandelsskala efter bosättningsstrukturgrupp.

Bosättningsstrukturgrupp	Nu tillämpad skala	Nyckelmodellen
Ytterskärgård (NY)		53,50 %
1	45,50 %	49,50 %
2	42,50 %	46,50 %
3	37,50 %	41,50 %
4	32,50 %	36,50 %
5	27,50 %	31,50 %
6	22,50 %	26,50 %
7	17,50 %	21,50 %
8	14,50 %	18,50 %

Förslaget är att *Landskapsandelarna betalas till Kommunernas socialtjänst* även om andelarna fastställs efter kriterier per kommun. På så sätt minimeras antalet transaktioner och kommunerna behöver endast betala den egna finansieringsandelen till Kommunernas socialtjänst, efter att landskapsandelarna beaktats.

Utfallet för provåren för den föreslagna landskapsandelsskalan presenteras i följande tabell. Landskapsandelarna för kommunerna sammantaget skulle enligt modellen uppgå till cirka 5,9 miljoner euro på 2012 års kostnadsnivå, vilket motsvarar cirka 30,3 procent av nettodriftskostnaderna. För de kommuner där finansieringsandelen minskar så minskar även landskapsandelarna enligt förslaget, och för de kommuner där den finansieringsandelen stiger så ökar landskapsandelarna i genomsnitt.

Tabell 6. Kalkylerade nettodriftskostnader och landskapsandelar för Nyckelmodellen 2010-2012, euro

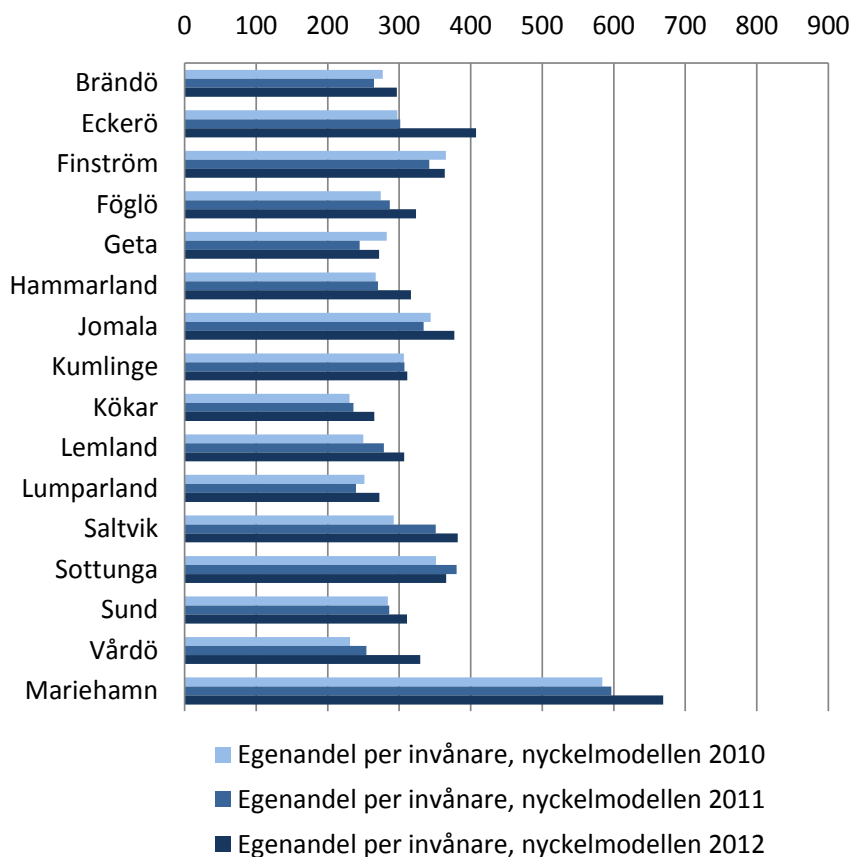
	Nettodrifts- kostnader, nyckel- modellen 2010	Nettodrifts- kostnader, nyckel- modellen 2011	Nettodrifts- kostnader, nyckel- modellen 2012	LS-andel, %	LS-andel med nyckel- modellen, 2010	LS-andel med nyckel- modellen, 2011	LS-andel med nyckel- modellen, 2012
Brändö	290 827	273 260	303 880	53,50 %	155 592	146 194	162 576
Eckerö	524 724	551 175	731 436	46,50 %	243 996	256 296	340 118
Finström	1 439 686	1 361 584	1 448 967	36,50 %	525 485	496 978	528 873
Föglö	315 064	327 919	370 077	49,50 %	155 957	162 320	183 188
Geta	265 605	238 436	266 696	49,50 %	131 475	118 026	132 014
Hammarland	752 761	771 458	900 145	46,50 %	350 034	358 728	418 567
Jomala	2 058 217	2 073 405	2 396 862	31,50 %	648 338	653 123	755 012
Kumlinge	240 070	238 621	226 159	53,50 %	128 437	127 662	120 995
Kökar	128 346	126 374	139 738	53,50 %	68 665	67 610	74 760
Lemland	774 140	885 773	988 426	41,50 %	321 268	367 596	410 197
Lumparland	185 153	178 651	199 436	46,50 %	86 096	83 073	92 738
Saltvik	900 638	1 085 803	1 190 055	41,50 %	373 765	450 608	493 873
Söttunga	89 995	84 206	79 415	53,50 %	48 147	45 050	42 487
Sund	541 355	551 491	601 166	46,50 %	251 730	256 443	279 542
Vårdö	206 866	225 835	275 187	49,50 %	102 399	111 788	136 217
Mariehamn	8 019 332	8 242 360	9 316 003	18,50 %	1 483 576	1 524 837	1 723 461
Alla kommuner	16 732 777	17 216 348	19 433 648		5 074 961	5 226 331	5 894 617

Nettodriftskostnaderna har ökat med 2,7 miljoner euro från 2010 till 2012, men den andel av kostnaderna som täcks av landskapsandelar har i princip hållits konstant. Hur stor del av nettodriftskostnaderna som täcks av landskapsandelarna kan dock variera något mellan åren beroende på hur kostnaderna fördelar sig mellan kommunerna. Om en större del av kostnaderna faller på de kommuner som har en lägre landskapsandelsprocent sjunker den genomsnittliga procenten för kommunerna sammantaget och vice versa.

När landskapsandelarna dragits från nettodriftskostnaderna får man det som kallas kommunens egenandel. Det är alltså den finansieringsandel som i praktiken faller på kommunen. Sammanlagt uppgick kommunernas egenandelar till cirka 13,5 miljoner euro för 2012. En sammanställning av kommunernas egenandelar för alla tre provränningsår finns i *Tabell 15 i tabellbilagan*.

Ett sätt att tydliggöra konsekvenserna av förslaget är att granska de så kallade egenandelarna per invånare för varje kommun. I följande figur presenteras dessa egenandelar för de tre provränningsåren.

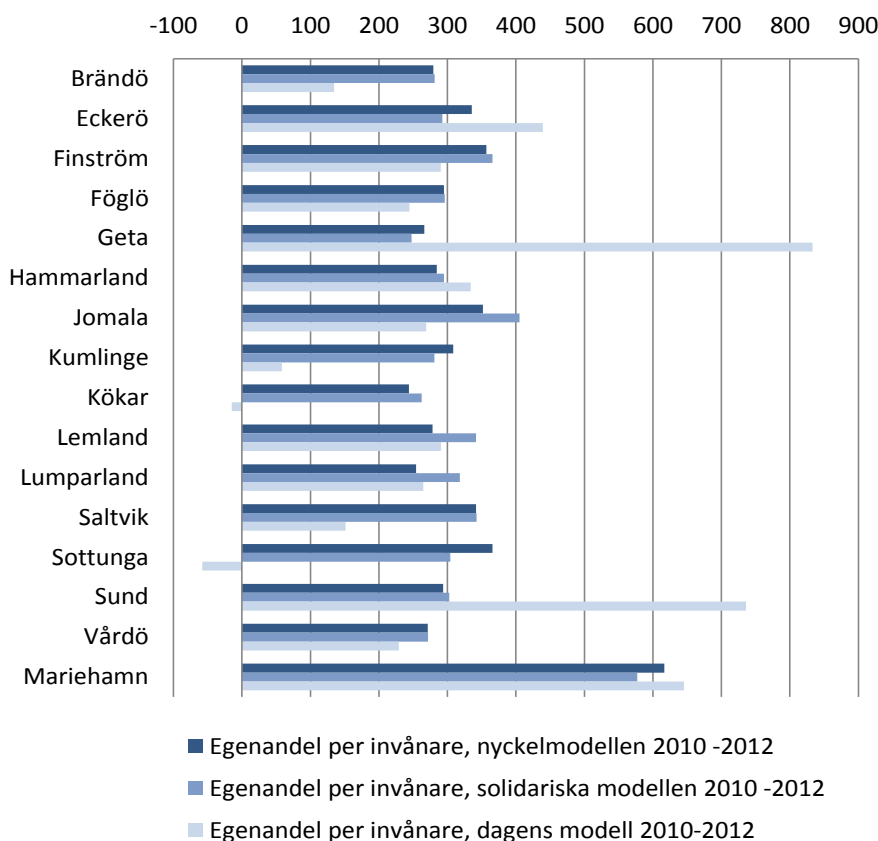
Figur 5. Kalkyl över egenandelen av finansieringen av KST när landskapsandelarna beaktats 2010-2012, euro per invånare

Av diagrammet kan man utläsa att egenandelen påverkas av tre olika faktorer. Framför allt blir egenandelen högre för de kommuner som befinner sig i de högre bosättningsstrukturgrupperna och således får en lägre landskapsandelsprocent. Egenandelen blir också högre för de kommuner som har högre nyckelkoefficienter som t ex Eckerö och Vårdö, och slutligen även högre för de kommuner som har högre skattekraft (Mariehamn och Sottunga).

Hur ser då utfallet för egenandelarna ut jämfört med dagens situation? I diagrammet nedan presenteras egenandelarna som ett genomsnitt per invånare för de tre provräkningsåren. Även resultatet för den rena Solidariska modellen framgår av figuren.

Figur 6. Jämförelse av de kalkylerade egenandelarna för Nyckelmodellen med den Solidariska modellen och dagens modell, medeltal för 2010-2012, euro per invånare

Som redan tidigare konstaterats blir skillnaderna mellan kommunerna betydligt mindre än i dagsläget genom införandet av Kommunernas socialtjänst. Uppgifterna per år som ligger till grund för diagrammet visar också att skillnaderna mellan åren minskar med förslaget.

I jämförelse med idag är det framför allt de kommuner som under provräkningsåren har haft stora utgifter för de här verksamhetsområdena som skulle få lägre andelar än idag med Nyckelmodellen. På motsvarande sätt skulle de kommuner som inte har haft så många klienter inom verksamheterna under provåren få högre egenandelar. För fem av kommunerna varierar utfallet så att det är positivt för något av provräkningsåren och negativt för något. I det flesta fall förklaras den bilden av att dagens kostnader varierar så mycket mellan åren.

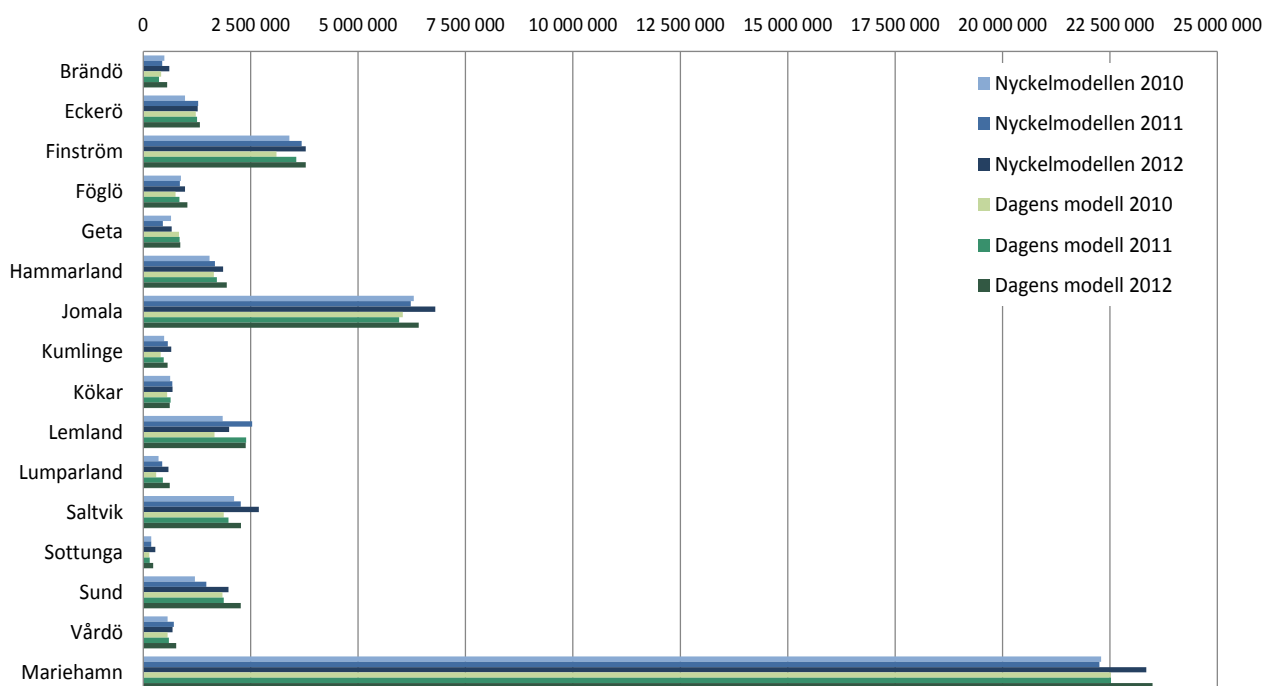
För den kommun som har den största negativa förändringen per invånare, nämligen Sottunga, blir den totala skillnaden drygt 42 000 euro i genomsnitt under provåren. För 10 av de 16 kommunerna är förändringen mindre än 100 euro per invånare och år. Enligt förslaget till övergångsstadganden kommer de här skillnaderna att utjämnas till stor del under de första reformåren. Därefter sker den större översynen av hela landskapsandelssystemet inklusive andelarna för den sociala sektorn. Ett exempel på övergångssystem beskrivs närmare i kapitel 6.

Det bör dock åter framhållas att även utfallet för dagens verksamhet delvis är kalkylerat eftersom flera av verksamheterna som föreslås ingå i Kommunernas socialtjänst är i dagsläget integrerade med verksamheter som kommer att bli kvar på kommunerna. Likaså finns det i dagsläget inte specificerade landskapsandelar för exempelvis handikappservicen eller utkomststödet. Därför har det gjorts kalkyler över vilka delar av dagens landskapsandelar som kan definieras som andelar för de verksamheterna som ingår i KST-förslaget. Därtill grundar sig dagens landskapsandelar för barnskydd, missbrukarvård och specialomsorgen på bokslutsuppgifter med två års eftersläpning. Det här, tillsammans med det faktum att landskapsandelarna inte är öronmärkta, innebär att de kommuner som inte har haft så höga utgifter inom de aktuella verksamhetsområdena, men ändå fått landskapsandelar för verksamheterna, kan ha negativa egenandelar i kalkylen. I praktiken betyder det att de pengar som betalats i form av landskapsandelar har använts för att täcka andra behov inom kommunen, vilket alltså är helt möjligt inom dagens landskapsandelssystem.

En jämförelse av utfallen mellan Nyckelmodellen och den Solidariska modellen visar att de kommuner som har högre nyckelkoefficienter, och således torde ha ett större behov av tjänsterna, betalar lite mera enligt Nyckelmodellen. Exempel på sådana kommuner är Mariehamn, Eckerö, Geta och Sottunga. Kommuner med i lägre nyckelkoefficienter än genomsnittet är Hammarland, Jomala, Lemland och Lumparland. För många kommuner är skillnaderna dock inte så stora.

En granskning av resultatet om vi ser till den sociala sektorn som helhet ger visst perspektiv på omfattningen av reformen och skillnaderna. I följande diagram visas en jämförelse av de totala egenandelarna mellan Nyckelmodellen och dagens egenandelar för kommunernas socialsektorer som helhet.

Figur 7. Jämförelse av totala kalkylerade egenandelar enligt Nyckelmodellen och dagens utfall för den sociala sektorn som helhet 2010-2012, euro

I figuren representerar de gröna staplarna dagens modell och de blå Nyckelmodellen. Av staplarna framgår dels kostnadsvolymen för de här verksamheterna för respektive kommun totalt sett. De totala egenandelarna för kommunerna som helhet uppgick till cirka 49,1 miljoner euro år 2012. Dels kan man se att för flera kommuner är skillnaderna i egenandelar mellan åren, framför allt mellan 2011 och 2012, större än den förändring i finansieringsandelen som Nyckelmodellen medför. Kommunernas socialtjänst omfattar som tidigare konstaterats endast 27-28 procent av hela socialsektorn (jämför även *figur 1*).

5. Finansieringsandelar och landskapsandelar för 2015

Kalkylerna i rapporten har så här långt redogjort för utfallet av den föreslagna modellen för provräkningsåren 2010-2012. Beräkningarna har således granskat resultatet för tre år där vi kan jämföra utfallet med hur det ser ut idag. I det här kapitlet sammanfattas kalkylerna över hur modellen skulle kunna se ut om den tillämpades år 2015.

I Lagberedningsgruppens rapport presenteras två varianter av budgetkalkyler. Den av kalkylerna som grundar sig på den i den här rapporten använda ekonomistatistiken räknar med en nettodriftskostnad för organisationen om 21,3 miljoner euro för år 2015. När den planerade reformen för Kommunernas socialtjänst träder i kraft tillämpas den verkliga budgeten för organisationen när kostnaderna fördelas mellan kommunerna. I den här rapporten har vi valt att endast indexera kostnaderna från 2012 års nivå som är den senaste för vilken ekonomistatistiken på den här detaljnivån finns färdigställd. En sådan indexering³ ger avrundat en budgetomslutning på 21 miljoner euro för år 2015.

I tabell 7 nedan framgår utfallet av fördelningen av nettodriftskostnaderna enligt Nyckelmodellen. Den del av kostnaderna som finansieras enligt invånartal och skattekraft samt den del som vägs enligt koefficienterna presenteras skilt för sig.

Tabell 7. Kalkyl över fördelningen av nettodriftskostnaderna mellan kommunerna enligt Nyckelmodellen för 2015, 1 000 euro

	Hälften fördelas solidariskt enl 50% skattekraft/50% invånartal		Vägt medeltal av koefficienter 2012	Viktning enligt nyckelfaktorer	Summa nettodriftskostnader enl nyckelmodellen	Nettodriftskostnader per invånare, euro
Brändö	171		0,98	167	338	711
Eckerö	309		1,54	474	783	826
Finström	863		0,84	723	1 585	629
Föglö	200		1,02	203	403	705
Geta	149		0,97	144	293	586
Hammarland	510		0,95	480	990	643
Jomala	1 592		0,71	1 120	2 712	613
Kumlinge	116		1,01	117	234	708
Kökar	83		0,85	70	153	611
Lemland	673		0,64	429	1 103	572
Lumparland	146		0,54	78	224	543
Saltvik	634		1,03	648	1 282	707
Sottunga	37		1,17	43	79	793
Sund	343		0,89	305	648	630
Vårdö	135		1,14	153	288	666
Mariehamn	4 539		1,18	5 345	9 884	868
Alla kommuner	10 500			10 500	21 000	733

³ Prognos för kommunernas basprisindex per juni 2014: 7,1 procent ökning 2012-2015.

I genomsnitt motsvarar kostnaderna 733 euro per invånare. Från de här driftskostnaderna ska sedan landskapsandelen dras. Följande tabell sammanfattar utfallet för den föreslagna landskapsandelsskalan och hur stora egenandelarna blir per kommun.

Tabell 8. Kalkylerade landskapsandelar och egenandelar för Nyckelmodellen 2015, 1 000 euro

	Nettodrifts- kostnader, nyckel- modellen	Ls-andel, %	LS-andel med nyckel- modellen	Egenandel efter ls-andel dragits av	Egenandel per invånare, euro
Brändö	337 873	53,50 %	181	157	331
Eckerö	782 693	46,50 %	364	419	442
Finström	1 585 308	36,50 %	579	1 007	399
Föglö	403 217	49,50 %	200	204	356
Geta	293 236	49,50 %	145	148	296
Hammarland	989 895	41,50 %	411	579	376
Jomala	2 712 273	26,50 %	719	1 994	451
Kumlinge	233 507	53,50 %	125	109	329
Kökar	153 483	53,50 %	82	71	284
Lemland	1 102 526	41,50 %	458	645	335
Lumparland	224 188	41,50 %	93	131	318
Saltvik	1 282 073	41,50 %	532	750	414
Sottunga	79 259	53,50 %	42	37	369
Sund	648 068	46,50 %	301	347	337
Vårdö	288 392	49,50 %	143	146	336
Mariehamn	9 884 008	18,50 %	1 829	8 055	707
Alla kommuner	21 000 000		6 202	14 798	516

De samlade landskapsandelarna skulle enligt kalkylen uppgå till cirka 6,2 miljoner euro och egenandelen stannar på 14,8 miljoner euro. Egenandelarna per invånare varierar från 707 euro per invånare för Mariehamn till 284 euro per invånare för Kökar.

Förutom att budgeten kommer att anpassas till gällande nivå vid reformtidpunkten kommer även invånartal, skattekraft och nyckelkoefficienter att uppdateras med färsk data inför att reformen ska träda i kraft. Det innebär att både den totala volymen och fördelningen mellan kommunerna kan komma att förskjutas fram till dess.

6. Exempel på övergångssystem

I ÅSUBs uppdrag från landskapsregeringen ingick också att presentera exempel på hur ett finansiellt övergångssystem från dagens kostnadsfördelning till den nya finansieringsmodellen med Kommunernas socialtjänst kunde utformas.

I samråd med den informella referensgruppen och uppdragsgivaren presenteras här ett exempel på övergångsperiod som skulle omfatta fyra år och där utfallet utjämnas både för de kommuner som får högre finansieringsandelar och de kommuner som får lägre finansieringsandelar än vad fallet är idag. Som grund för den här beräkningen används ett genomsnitt för de tre provräkningsåren. Vid fastställande av ett slutligt övergångssystem kan uppgifterna uppdateras med nyare provberäkningsår.

Det första året utjämnas utfallet med i genomsnitt ungefär 75 procent, det andra året med i genomsnitt 50 procent och det tredje året på motsvarande sätt i genomsnitt med 25 procent av det samlade utfallet för provräkningsåren. Det fjärde året skulle effekterna falla ut helt.

Landskapsregeringen har gett som ramar att en del av det nu tillämpade samarbetsunderstödet kan användas för finansieringen av övergångssystemet. Ett sätt att använda finansieringen från samarbetsunderstödet är att låta de kommuner som så att säga vunnit på reformen under provräkningsåren få del av 30 procent av förändringen det första året. De kommuner som förlorar på provräkningsårets kalkyler skulle istället endast behöva ta 20 procent av förändringen det första reformåret. I genomsnitt utjämnas utfallet med cirka 25 procent och samarbetsunderstödet finansierar mellanskillnaden.

På motsvarande sätt skulle utjämnningen göras med 45 respektive 55 procent för år 2017. År 2019 skulle reformen slå fullt ut ekonomiskt, och som vi tidigare konstaterat vet vi inte mycket om hur behovet inom de aktuella verksamhetsområdena fördelar sig mellan kommunerna framöver.

Som förslaget till utvärdering av landskapsandelarna nu ligger kan en revidering av det systemet träda ikraft de närmaste åren. Det betyder i praktiken att innan övergångsåren har passerat skulle förändringarna från nästa reform, som tar ett helhetsgrepp på finansieringen av kommunsektorn, ta vid.

För att åskådliggöra tanken med övergångsmodellen presenteras kalkylen för de tre övergångsåren stegvis i tabellen nedan.

Tabell 9. Exempel på utfall för provräkningsåren samt för ett fyraårigt övergångssystem 2016-2018, euro

	Skillnad, totalt	Skillnaden i €/inv			Justeringsprocent			Kommunens andel av förändr.			Kommunens andel av förändr./invånare		
	i medeltal	Medeltal 2010-12	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018		
	2010-12	(invånare 2013)											
Brändö	-66 566	-140	20 %	45 %	70 %	-13 313	-29 955	-46 596	-28	-63	-98		
Eckerö	92 104	97	30 %	55 %	80 %	27 631	50 657	73 683	29	53	78		
Finström	-142 200	-56	20 %	45 %	70 %	-28 440	-63 990	-99 540	-11	-25	-39		
Föglö	-27 146	-47	20 %	45 %	70 %	-5 429	-12 216	-19 003	-9	-21	-33		
Geta	260 114	520	30 %	55 %	80 %	78 034	143 063	208 092	156	286	416		
Hammarland	80 216	52	30 %	55 %	80 %	24 065	44 119	64 173	16	29	42		
Jomala	-301 376	-68	20 %	45 %	70 %	-60 275	-135 619	-210 963	-14	-31	-48		
Kumlinge	-85 712	-260	20 %	45 %	70 %	-17 142	-38 570	-59 998	-52	-117	-182		
Kökar	-59 405	-237	20 %	45 %	70 %	-11 881	-26 732	-41 584	-47	-107	-166		
Lemland	17 776	9	30 %	55 %	80 %	5 333	9 777	14 220	3	5	7		
Lumparland	-3 400	-8	20 %	45 %	70 %	-680	-1 530	-2 380	-2	-4	-6		
Saltvik	-312 587	-172	20 %	45 %	70 %	-62 517	-140 664	-218 811	-34	-78	-121		
Sottunga	-42 924	-429	20 %	45 %	70 %	-8 585	-19 316	-30 047	-86	-193	-300		
Sund	445 877	433	30 %	55 %	80 %	133 763	245 232	356 702	130	238	347		
Vårdö	-9 425	-22	20 %	45 %	70 %	-1 885	-4 241	-6 598	-4	-10	-15		
Mariehamn	212 033	19	30 %	55 %	80 %	63 610	116 618	169 626	6	10	15		
Alla kommuner	57 379	2				122 288	136 633	150 978	4	5	5		

Tabellen visar att den största summan per invånare som en kommun skulle komma att betala mer under övergångsperiodens första år är 86 euro och det totala beloppet för den kommunen skulle bli 8 585 euro. Den kommun som har det största positiva utfallet skulle få 156 euro till per invånare under övergångsperiodens första år.

Det finns naturligtvis flera tänkbara alternativ för hur utjämningen vid övergången kan ske. Exemplet ovan visar i vilket fall som helst att utfallet handlar om relativt begränsade effekter eftersom det totala långsiktiga utfallet bör beaktas i revideringen av landskapsandelssystemet som helhet.

Eftersom de delar av landskapsandelssystemet som inte påverkas av reformen inom sociala sektorn kommer att kvarstå tills vidare så kommer även möjligheten att få prövningsbaserat stöd att finnas kvar för de enskilda kommunerna. Det innebär att om någon ställs inför oförutsedda förändringar som innebär exceptionella kommunalekonomiska svårigheter så finns möjligheten att få särskilt understöd för det.

7. Några avslutande reflektioner

En utmaning i reformer ligger ofta i de ekonomiska konsekvenserna. Det är sällan så svårt att få understöd för argument om utveckling av verksamheterna och bättre service för klienterna. I den här reformen med samordning av de sociala tjänsterna i fokus har skäl som likvärdig service, samlad kompetens och ökad specialisering inom personalen, större integritet och stärkt anonymitet framhållits.

När det ekonomiska utfallet av förändringen presenteras ändras emellertid förutsättningarna för diskussionen. En reform innebär i allmänhet förändringar och förändringarna för med sig skillnader i utfallet för den enskilda kommunen jämfört med dagsläget. Om sedan skillnaderna mellan kommunerna är väldigt stora i dagsläget, vilket fallet är i för de aktuella verksamhetsområdena, blir utmaningarna betydande.

Reformen kommer enligt förslaget att innebära att skillnaderna mellan kommunerna minskar. Likaså kommer variationerna mellan de enskilda åren att i genomsnitt minska för kommunerna, liksom skillnaden i förutsättningar att erbjuda service. Det sistnämnda hör till reformens kärna och för således med sig även att finansieringsansvaret jämnas ut. De ekonomiska förutsättningarna för kommunerna blir stabilare.

En betydande svårighet vid utformningen av finansieringsmodell och landskapskapsandelssystem för Kommunernas socialtjänst är att det landskapskapsandelssystem som tillämpas idag med stor tydlighet är utformat som en helhet. Den bärande tanken i dagens landskapsandelar är att helheten skall bli likvärdig för alla kommuner. Systemet är inte utformat så att varje verksamhetsområde för sig ska ge balans mellan förutsättningar, kostnader och landskapsandelar för varje kommun. Istället ska systemet som helhet skapa likartade förutsättningar för alla kommuner att erbjuda den service som systemet omfattar.

När en avgränsad del av servicen plockas ut, som fallet är för de verksamheter som föreslås ingå i Kommunernas socialtjänst, så påverkas helheten. Därtill gör den minskande kakan som blir kvar på primärkommunerna att flexibiliteten för den enskilda kommunen att möta omställningar inom den delen av verksamheten som de själva handhar berörs.

En slutsats är att det hade funnits fördelar med att knyta samman reformen av kommunernas sociala service med översynen av landskapsandelssystemet som helhet. Av olika skäl genomförs nu utvecklingsarbetet stegvis, att likna vid en tvåstegsreform. En fördel med det angreppssättet är att landskapsregeringen inom kort kommer att ta ett helhetsgrepp på landskapsandelssystemet. Översynen ger då goda möjligheter till en helhetsbedömning för att upprätthålla ett långsiktigt överföringsystem. Revideringen av landskapsandelssystemet ger även möjligheter

att justera eventuella oförutsägbara effekter av att endast en del av en sektor hanteras i den här första delen av reformpaketet

Eftersom ramen för Kommunernas socialtjänst ekonomiskt sett utgör en mindre del av den sociala sektorn är effekterna relativt begränsade. Variationerna i efterfrågan och utgiftsnivå mellan åren inom en kommun är ofta större än utfallet från den här reformen. Att ett övergångssystem därtill föreslås dämpar effekterna och ger förutsättningar som är mer förutsägbara.

Om den översyn av landskapsandelssystemet som nu är aktuell medför justeringar i systemet, kommer de förändringarna att genomföras de närmste åren och således hinna träda i kraft före övergångsperioden för den här reformen är till ända.

Referenser

Samordning av social service. Tryggande av basservice inom ramen för arbetet med samhällsservicereformen, Susannegruppen, Mariehamn 2013-05-02

Slutrapport Lagberedningsgruppen för kommunernas socialtjänst, 7 april 2014

Socialvårdens utveckling inklusive huvudmannaskapet för missbrukarvården på Åland, Lund & Lindfors, september 2011

ÅSUB, Offentlig ekonomi 2013:3, Prisindex för den kommunala basservicen på Åland 2013

ÅSUB Rapport 2012:7, Uppföljning av landskapsandelsreformen 2008

ÅSUB Statistik 2013:7, Kommunernas och kommunalförbundens ekonomi och verksamhet 2012

ÅSUB Statistik 2012:5, Kommunernas och kommunalförbundens ekonomi och verksamhet 2011

ÅSUB Statistik 2011:6, Kommunernas och kommunalförbundens ekonomi och verksamhet 2010

Tabellbilaga

Tabell 10. Nettodriftskostnader per delsektor för barnskydd, missbrukarvård, specialomsorg, handikappservice och "övrig socialvård" 2010, 1 000 euro

	Barnskydd	Handikapp- service	Special- omsorgen	Missbrukar- vård	"Övrig socialvård"	Kalk. andel av social förvaltn.	Kostnader totalt enl dagens modell
Brändö	11	2	113	1	80	13	220
Eckerö	89	127	570	44	50	23	903
Finström	105	245	477	84	170	64	1 145
Föglö	62	11	27	15	13	14	142
Geta	70	101	344	3	7	11	536
Hammarland	56	337	256	21	148	37	855
Jomala	365	344	673	84	320	106	1 891
Kumlinge	2	0	109	1	1	9	122
Kökar	0	1	0	0	31	6	38
Lemland	122	49	274	29	72	48	594
Lumparland	9	13	0	3	77	10	112
Saltvik	21	166	349	23	78	45	682
Sottunga	0	3	0	0	6	3	12
Sund	520	542	140	7	29	26	1 265
Vårdö	3	82	18	4	99	11	216
Mariehamn	1493	1 439	3474	430	871	292	7 999
Alla kommuner	2 928	3 461	6 824	749	2 052	719	16 733

Tabell 11. Nettodriftskostnader per delsektor för barnskydd, missbrukarvård, specialomsorg, handikappservice och "övrig socialvård" 2011, 1 000 euro

	Barnskydd	Handikappse rvise	Specialom sorgen	Missbrukar- vård	"Övrig socialvård"	Kalk. andel av social förvaltn.	Kostnader totalt enl dagens modell
Brändö	12	1	103	4	78	13	211
Eckerö	25	148	392	30	38	25	658
Finström	140	318	521	60	182	67	1 288
Föglö	176	20	25	18	16	14	269
Geta	183	197	349	7	7	11	754
Hammarland	69	260	262	23	151	39	805
Jomala	410	355	749	54	173	112	1 853
Kumlinge	3	1	99	1	2	9	115
Kökar	37	13	0	0	0	7	57
Lemland	180	104	270	51	114	50	769
Lumparland	5	8	0	6	163	10	192
Saltvik	69	143	398	18	60	47	736
Sottunga	0	14	0	0	2	3	19
Sund	377	517	147	3	22	27	1 093
Vårdö	8	32	69	2	7	11	129
Mariehamn	1410	1 474	3818	342	918	306	8 268
Alla kommuner	3 104	3 606	7 202	619	1 933	752	17 216

Tabell 12. Sammanställning av nyckelkoefficienterna för Nyckelmodellen 2010-2012

	<i>Handikapp- koefficient</i>	<i>Arblöshets- koefficient</i>	<i>Utkomststöds- koefficient</i>	<i>Vägt medeltal av koefficienter</i>	<i>Handikapp- koefficient</i>	<i>Arblöshets- koefficient</i>	<i>Barnskydds- koefficient</i>	<i>Utkomststöds- koefficient</i>	<i>Vägt medeltal av koefficienter</i>	<i>Handikapp- koefficient</i>	<i>Arblöshets- koefficient</i>	<i>Barnskydds- koefficient</i>	<i>Utkomststöds- koefficient</i>	<i>Vägt medeltal av koefficienter</i>	
	2010	2010	Barnskydds- koefficient*	2010	2011	2011	2011	2011	2011	2012	2012	2012	2012	2012	
Brändö	1,110	0,952		0,750	1,070	1,002	0,979	0,856	0,553	0,945	1,060	1,339	0,783	0,325	0,978
Eckerö	1,149	1,541		0,934	1,162	1,312	1,682	0,630	0,824	1,174	1,576	1,395	1,746	0,697	1,543
Finström	1,093	1,092		1,375	1,114	1,015	1,079	0,569	1,201	0,946	0,963	1,028	0,221	1,235	0,842
Föglö	1,023	0,643		0,802	0,976	0,926	1,006	1,424	0,549	1,003	1,067	1,044	0,967	0,709	1,024
Geta	1,520	1,159		1,217	1,469	1,304	1,287	0,418	0,672	1,094	1,189	1,018	0,000	1,441	0,967
Hammarland	0,992	0,758		0,865	0,964	0,893	0,822	0,808	1,444	0,907	0,976	0,902	0,734	1,324	0,947
Jomala	0,812	0,645		0,874	0,804	0,686	0,514	0,919	0,781	0,725	0,631	0,648	1,027	0,633	0,708
Kumlinge	1,488	0,830		0,141	1,333	1,777	1,139	0,000	0,292	1,305	1,410	0,486	0,000	0,294	1,013
Kökar	0,996	0,857		0,366	0,936	1,073	1,012	0,000	0,402	0,823	1,144	0,519	0,000	0,597	0,852
Lemland	0,512	0,679		0,977	0,561	0,532	0,761	1,215	0,914	0,700	0,566	0,642	0,890	0,697	0,641
Lumparland	0,785	0,494		0,135	0,713	0,670	0,281	0,515	0,000	0,574	0,715	0,551	0,000	0,271	0,540
Saltvik	0,873	0,781		0,659	0,849	1,122	0,910	1,249	1,029	1,127	1,015	0,759	1,124	1,130	1,027
Sottunga	1,950	0,647		0,000	1,700	2,076	0,515	0,000	0,000	1,452	1,665	0,533	0,000	0,000	1,172
Sund	0,987	0,945		0,896	0,977	1,088	0,707	0,796	0,659	0,982	1,110	0,892	0,180	0,702	0,893
Vårdö	0,970	0,721		0,000	0,876	1,190	0,772	0,458	0,503	0,981	1,461	0,566	0,441	0,262	1,136
Mariehamn	1,092	1,230		1,166	1,109	1,110	1,228	1,241	1,166	1,146	1,121	1,247	1,379	1,205	1,184

*Samlades in första gången 2010 men publicerades inte då

Alla kommuner hade inte lämnat in uppg 2010

Tabell 13. Kalkyl över fördelningen av nettodriftskostnaderna mellan kommunerna enligt Nyckelmodellen 2010, 1 000 euro

	Hälften fördelas solidariskt enl 50% skattekarft/50% invånartal	Vägt medeltal av koefficienter	Viktning enligt nyckelfaktorer	Summa per kommun enl nyckelmodellen	Nyckelmodellen per invånare, euro
Brändö	141	1,070	150	291	596
Eckerö	244	1,162	281	525	556
Finström	684	1,114	756	1 440	575
Föglö	160	0,976	155	315	543
Geta	108	1,469	158	266	559
Hammarland	385	0,964	368	753	499
Jomala	1 145	0,804	913	2 058	502
Kumlinge	103	1,333	137	240	660
Kökar	67	0,936	62	128	496
Lemland	497	0,561	277	774	427
Lumparland	108	0,713	77	185	470
Saltvik	489	0,849	412	901	500
Sottunga	33	1,700	57	90	756
Sund	275	0,977	267	541	531
Vårdö	111	0,876	96	207	458
Mariehamn	3 818	1,109	4 202	8 019	717
Alla kommuner	8 366		8 366	16 733	597

Tabell 14. Kalkyl över fördelningen av nettodriftskostnaderna mellan kommunerna enligt Nyckelmodellen 2011, 1 000 euro

	Hälften fördelas solidariskt enl 50% skattekarft/50% invånartal	Vägt medeltal av koefficienter	Viktning enligt nyckelfaktorer	Summa per kommun enl nyckelmodellen	Nyckelmodellen per invånare, euro
Brändö	141	0,945	132	273	569
Eckerö	255	1,174	296	551	564
Finström	703	0,946	658	1 362	539
Föglö	165	1,003	163	328	568
Geta	115	1,094	124	238	485
Hammarland	407	0,907	365	771	506
Jomala	1 207	0,725	866	2 073	488
Kumlinge	104	1,305	134	239	661
Kökar	70	0,823	57	126	508
Lemland	523	0,700	363	886	476
Lumparland	114	0,574	65	179	448
Saltvik	513	1,127	573	1 086	600
Sottunga	35	1,452	50	84	818
Sund	280	0,982	272	551	534
Vårdö	115	0,981	111	226	503
Mariehamn	3 863	1,146	4 380	8 242	732
Alla kommuner	8 608		8 608	17 216	607

Tabell 15. Kalkylerade egenandelar och egenandelar per invånare för Nyckelmodellen 2010-2012, euro

	Egenandel efter ls-andel dragits av 2010	Egenandel efter ls-andel dragits av 2011	Egenandel efter ls-andel dragits av 2012	Egenandel per invånare, nyckelmodellen 2010	Egenandel per invånare, nyckelmodellen 2011	Egenandel per invånare, nyckelmodellen 2012	Egenandel per invånare, nyckelmodellen 2010-2012
Brändö	135 234	127 066	141 304	277	265	297	280
Eckerö	280 727	294 879	391 318	298	302	408	336
Finström	914 201	864 606	920 094	365	342	364	357
Föglö	159 107	165 599	186 889	274	287	323	295
Geta	134 131	120 410	134 681	282	245	272	266
Hammarland	402 727	412 730	481 577	267	270	316	285
Jomala	1 409 878	1 420 283	1 641 851	344	334	377	352
Kumlinge	111 632	110 959	105 164	307	307	311	308
Kökar	59 681	58 764	64 978	230	236	265	244
Lemland	452 872	518 177	578 229	250	279	307	278
Lumparland	99 057	95 578	106 698	251	240	272	254
Saltvik	526 873	635 195	696 182	292	351	382	342
Sottunga	41 848	39 156	36 928	352	380	366	366
Sund	289 625	295 048	321 624	284	286	311	294
Vårdö	104 467	114 047	138 969	231	254	329	271
Mariehamn	6 535 756	6 717 523	7 592 543	584	596	669	617
Alla kommuner	11 657 816	11 990 017	13 539 030	416	423	475	438

ÅLANDS STATISTIK OCH UTREDNINGSBYRÅ

Ålands statistik- och utredningsbyrå, ÅSUB, är en fristående enhet vars huvuduppgift är att verka som Ålands officiella statistikmyndighet och bedriva kvalificerad utrednings- och forskningsverksamhet.

ÅSUB producerar fortlöpande aktuell statistik inom en rad olika samhällsområden. Tyngdpunkten i analysverksamheten utgörs av utredningar inom det ekonomiska-politiska området. Statistiska sammanställningar publiceras regelbundet i serierna ÅSUB Statistik och ÅSUB Statistikmeddelande, medan serien ÅSUB Rapport innehåller utredningar, analyser och annan information om Ålands ekonomi och samhälle.

Mer information om verksamheten och publikationer finns på ÅSUB:s hemsida www.asub.ax

ÅLANDS STATISTIK- OCH
UTREDNINGSBYRÅ

Tfn +358 (0)18 25490
Fax +358 (0)18 19495
info@asub.ax
www.asub.ax

Ålandsvägen 26
PB 1187
AX-22 111 MARIEHAMN